

ארבע קושיות על כל קושיה של ליל הסדר

- א. 1. היכן יש בתורה איסור חמץ, שאינו קשור בפסח, ולא בחג המצות?
2. באלו קרבנות בתורה נזכר סל מצות?
3. באיזה חג בתורה יש חובה להביא דווקא חמץ? באיזה קרבן חייב המקריב להביא גם חלות חמץ?
4. מה הקשרים בין פסח לבין ביכורים?
- ב. 1. אלו ירקות יוצאים בהם ידי חובת אכילת מרור? (5 מינים נזכרו במשנה).
2. מה התכונה המשותפת להם בטבע?
3. אלו ירקות נזכרו בתורה, שאכלו אבותינו במצרים, והתגעגעו אליהם במדבר? (5 מינים נזכרו בפסוק).
4. איך אפשר להסביר את הסתירה?
- ג. 1. מי אמר למי - "וטבלת פתך בחמץ"?
2. מה זה "חמץ"? היכן מטבלים פת בחומץ?
3. האם זה לחם עושר או לחם עוני?
4. איך נעלם מנהג הטיבול של הפת?
- ד. 1. איך נעלם מנהג ההסבה על המיטות, שנהג בימי חז"ל?
2. איך בכל זאת אפשר לאכול מצה, ולשתות יין, בהסבה, ליד שולחנות?
3. האם מסובים – בן בפני אביו? עבד ותלמיד בפני הרב? שמש? אשה בפני בעלה? אשה חשובה?

4. איך אפשר להסב בכבוד, וגם ליצור שינוי ניכר לעין, משאר שבת וחג?

ה. 1. מתי ולמה נעלמה הקושיה על "בשר צלוי, שלוק ומבושל" – לעומת "כולו צלוי"?

2. מה עושים לזיכרון?

3. היכן בתנ"ך נצטווה אדם לשפוך את המרק, ולהניח את הבשר והמצות לאש?

4. מה עוד דומה בסיפור ההוא למשה רבנו, וליציאת מצרים?

ו. 1. "מחלקים קליות ואגוזים לילדים, כדי שישאלו" – איך ישאלו, והרי הם כבר למדו את כל התשובות?

2. 'עושים שינויים בלילה הזה, כדי שהבנים ישאלו' – והרי הם יודעים מראש את הכל?

3. "מחטפין מצות בלילי פסחים, כדי שלא יישנו, וישאלו" – האם החבאת 'אפיקומן' מעוררת שאלות?

4. מה עוד אפשר לעשות כדי לעורר שאלות הקשורות לסיפור יציאת מצרים?

על חלק מהשאלות אפשר למצוא תשובות באתר של הרב יואל בן-נון – ybn.co.il

רמזי תשובות

א. 1. בקרבנות המנחה.

2. מילואי כהנים ואיל נזיר.

3. בשבועות. בקרבן תודה.

4. ההגדה ומקרא ביכורים. איסור שאור ודבש בקרבנות המנחה.

ב. 1. חזרת (=חסה), עולשין, תמכא, חרחבינה, מרור [הגינות] (פסחים פרק ב' ו').

2. שרף חלבי יוצא ברגע קטיפתם (פסחים דף לט ע"א).

3. קישואים, אבטיחים, חציר (=כרישה), בצלים, שומים (במדבר פרק י"א פסוק ה).

4. כאשר זוכרים את צרות העבר – מודים על ההצלה ועל הברכה.

כאשר בוכים ומתלוננים על קשיי ההווה – צובעים את העבר בורוד.

ג. 1. בועז לרות, בעת האוכל בשדה (רות פרק ב' פסוק יד).

2. 'חומק' = חומוס. 'מנגבים'.

3. לחם פשוט, כמו פועלים בשדה.

4. אצלנו מורחים לחם, ואין מטבלים.

ד. 1. התרגלו במערב, לשבת ליד שולחנות גדולים (כעדות בעלי התוספות, ופוסקי אשכנז).

2. נשענים על צד שמאל.

3. בן מסב, וגם שמש. עבד ותלמיד אינם מסבים, מפני שהם כפופים לאדון/לרב. אשה בפני בעלה אינה מסבה, מפני שכפופה לו – אבל אשה חשובה איננה כפופה, וחייבת להסב – ונשים שלנו כולן חשובות (שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תע"ב-ד-ה-ו).

4. לערוך את הסדר (עד האוכל) על שולחנות קטנים, ולהסב על ספות (ומזרונים) בפינת הישיבה, כבני חורין, בדומה למנהג חז"ל, וכמו שמקבלים אורחים בימינו.

- ה. 1. אחרי חורבן בית המקדש, נפסקה ההקרבה של זבח הפסח, והשאלה בטלה.
2. 'זרוע' צלוייה בקערת הסדר, לא לאכילה, אלא לזיכרון.
3. בסיפור גדעון ומלאך ה' (שופטים פרק ו' פסוקים יט-כא).
4. חפשו שם בסיפור הקבלות בין גדעון למשה, וקשרים עם סיפור יציאת מצרים, ועם חידוש עבודת ה' על ידי גדעון.

- ו. 1. נותנים אגוזים או סוכריות – רק בתמורה לשאלות.
2. מתכננים הפתעות.
3. מתנות אפיקומן רק לפותרים כתבי חידה, או לעונים יפה על שאלות שונות.
4. לחבר או לאמץ כתבי חידה חדשים – וכן, להסב על ספות בפנית הישיבה (סעיף ד'-4).

חג כשר בוודאי יהיה, יהי רצון שיהיה גם שמח ורגוע,

וגם חיילים ושוטרים יזכו להסב, ולו לשעה קלה.